

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 czerwca 2019r., wydanym w sprawie ze skargi A. Z. (1) i S. Z. (1) o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt I C 83/11 zakończony prawomocnym wyrokiem z dnia 8 maja 2014r. z powództwa A. Z. (1) i S. Z. (1) przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. o zapłatę, Sąd Rejonowy w Zgierzu uchylił prawomocny wyrok wydany w dniu 8 maja 2014r., w sprawie o sygn. akt I C 83/11, zniósł postępowanie w sprawie o sygn. akt I C 83/11 od dnia 6 stycznia 2012r. oraz oddalił powództwo, nadto zasądził od skarżących na rzecz pozwanego kwoty po 1 208,50 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu oraz orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych.

Opisane rozstrzygnięcie zostało oparte na ustaleniu, że A. Z. (2) i S. Z. (2) są właścicielami nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), oznaczonej jako działka nr (...), która początkowo wchodziła do ich majątku wspólnego, a od 1999r. stanowi przedmiot współwłasności z wagi na zawarcie umowy o ustanowieniu rozdzielności. Przez działkę powodów, pod powierzchnią gruntu przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250. Gazociąg został zbudowany w 1980r. na podstawie decyzji zatwierdzającej plan realizacyjny na budowę gazociągu T. – Ł. z września 1979r. Odbiór techniczny gazociągu T. – Ł. na odcinku przebiegającym przez A. miał miejsce 15 lutego 1980r. Kolejne odcinki odbierane były 16 grudnia 1980r. i 30 lipca 1981r. Przedmiotowy gazociąg T. – Ł. został wciągnięty do wykazu środków trwałych (...) Zakładów (...) w 1981r. Sąd Rejonowy nadto ustalił, że w 1981r. powodowie zawarli z poprzednimi właścicielami nieruchomości nieformalną umowę sprzedaży nieruchomości i wówczas działka została im wydana. Powodowie zostali poinformowani przez poprzedniego właściciela o posadowieniu na nieruchomości gazociągu przy ulicy. W październiku 1990r. powstała mapa prawna, zaewidencjonowana w listopadzie 1990r., z projektem podziału nieruchomości obejmującej działkę nr (...) na mniejsze działki, w tym działkę (...), na której to mapie zaznaczono przebieg gazociągu. Powodowie kupili działkę nr (...) w dniu 13 maja 1991r., w 1993r. wybudowali na nieruchomości budynek, wówczas pracownicy gazowni wskazali im strefę ochroną określoną na 10m. Sąd Rejonowy ustalił także, że oznakowanie gazociągu w postaci żółtego słupa na ogrodzeniu przy sąsiedniej ulicy, w odległości około 150m od działki powodów, zostało wykonane około 2015 – 2016r., nadto w odległości około 500m od nieruchomości powodów znajdują się zawory przy odgałęzieniu gazociągu. Pracownicy pozwanego kontrolują stan gazociągu na gruncie powodów. Przebieg gazociągu nie ulegał zmianie, gazociąg nie był wyłączany z eksploatacji. Sąd Rejonowy ustalił nadto, że 17 maja 2004r. (...) sp. z o.o. wystosowała do powodów pismo, że koniecznym jest zachowanie odległości zabudowy od gazociągu minimalnie 10m, a planowana przez nich rozbudowa spowodowałaby zbliżenie budynku do gazociągu na odległość około 7,5 m. Dnia 15 czerwca 2004r. pracownicy (...) S.A. i A. Z. (1) sporządzili notatkę służbową, w której wskazano, że w 1980r. posadowiono na działce (...) gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 oraz że gazociąg zbudowano za zgodą poprzedniego właściciela gruntu. W notatce wskazano, że pracownicy (...) S.A. i powód wyrażają zgodę na zawarcie umowy dotyczącej odszkodowania za zmniejszenie wartości gruntu. Sąd Rejonowy ustalił też, że dnia 3 sierpnia 2006r. powód zawarł z (...) sp. z o.o. porozumienie, na mocy którego powód wyraził zgodę na czasowe zajęcie gruntu na działce nr (...) na okres prac remontowych w obrębie gazociągu za wypłatą odszkodowania. Pismem z 30 czerwca 2008r. powód wystąpił do (...) sp. z o.o. o potwierdzenie strefy ochronnej i odszkodowanie za zmniejszenie wartości gruntu. (...) sp. z o.o. odpowiedział, że remont przedmiotowego gazociągu zostanie przeprowadzony w latach 2008 – 2009 i po zakończeniu prac zostanie ustanowiona strefa kontrolowana o szerokości 6 m. Pismem z dnia 6 października 2009r. (...) sp. z o.o. poinformowała powodów, że od 1 stycznia 2008r. jest właścicielem gazociągu i nie może się wywiązać ze zobowiązania (...) do modernizacji gazociągu. Pismem z dnia 19 stycznia 2010r. (...) sp. z o.o. zaproponowała powodom 3000 zł z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powodów i 7000 zł jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Sąd Rejonowy nadto ustalił, że A. i S. małżonkowie Z. wystąpili w dniu 14 lutego 2011r., w sprawie I C 83/11 z pozwem o zapłatę kwoty 19 750,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 24 czerwca 2010r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie z działki powodów nr (...) w latach 2008 – 2009r. Wobec radcy prawnego reprezentującego powodów w sprawie I C 83/11 zapadło orzeczenie dyscyplinarne, na mocy którego została wymierzona kara zawieszenia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 3 lat, orzeczenie uprawomocniło się 6 stycznia 2012r. W toku postępowania strona pozwana podniosła zarzut zasiedzenia prawa odpowiadającego

treści służebności przesyłu. Prawomocny wyrokiem z dnia 8 maja 2014r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo w sprawie I C 83/11. W oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu szacunku nieruchomości Sąd Rejonowy ustalił wartość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki nr (...) dla dwóch wariantów powierzchni strefy bezumownego korzystania, odpowiednio wynoszących 556,10m² i 249m² oraz z uwzględnieniem waloryzacji i bez jej uwzględnienia. Sąd Rejonowy poczynił też ustalenia dotyczące przekształceń przedsiębiorstwa państwowego (...) Okręgowe Zakłady Gazownictwa z siedzibą w Ł. oraz odnośnie do kolejnych następców prawnych po stronie przedsiębiorcy przesyłowego. Jednocześnie Sąd Rejonowy ustalił, że dnia 16 kwietnia 2004r. ze struktur (...) S.A. wydzielono operatora sieci przesyłowej, (...) sp. z o.o., który przejął nadzór oraz odpowiedzialność za transport gazu sieciami wysokiego ciśnienia. Natomiast w dniu 22 stycznia 2008r. (...) S.A. przeniosło na rzecz (...) sp. z o.o. tytułem wkładu niepieniężnego elementy sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej, w tym gazociąg wysokiego ciśnienia Ł. S. – R.- P. stanowiący obwodnicę miasta Ł.. (...) sp. z o.o. zmienił nazwę na (...) sp. z o.o. W dniu 1 lipca 2013r. nastąpiło przeniesienie całego majątku (...) sp. z o.o. na spółkę (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., następnie spółka ta zmieniła nazwę na (...) sp. z o.o.

W oparciu o opisane ustalenia Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności stwierdził, że zachodziła podstawa wznowienia postępowania z uwagi na fakt, iż w sprawie I C 83/11 powodowie reprezentowani byli przez osobę, która nie posiadała uprawnień do występowania w procesie, w charakterze pełnomocnika powodów, wobec czego postępowanie dotknięte było nieważnością. Następnie Sąd Rejonowy wskazał, że w wyniku ponownego rozpoznania sprawy powództwo podlegało oddaleniu w całości. Tenże sąd stwierdził, że podstawę prawną dochodzonego przez powodów roszczenia stanowią art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. w związku z art. 230 k.c. Rozważając czy pozwanemu przysługuje skuteczne wobec właścicieli prawo do korzystania z nieruchomości bez wynagrodzenia Sąd Rejonowy uznał za zasadny zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu podniesiony przez pozwanego. Dokonując oceny ustalonych okoliczności sprawy w kontekście art. 292 k.c. i 352 k.c. Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie wiedzieli o usytuowaniu na ich nieruchomości gazociągu, o czym zostali poinformowali przez zbywcę nieruchomości będącego jej właścicielem podczas budowy gazociągu, bądź któremu została ona przekazana przez krewnego będącego wówczas jej właścicielem. Zdaniem Sądu przesądza to o spełnieniu przesłanki widoczności trwałego urządzenia przesyłowego na gruncie. Sąd Rejonowy podkreślił, że brak aktywności powodów w zakresie weryfikacji tej wiadomości, zwłaszcza, że od czasu zakończenia inwestycji do objęcia przez nich nieruchomości w posiadanie upłynął zaledwie rok, nie może działać na ich korzyść. Co więcej powodowie mieli możliwość zapoznania się z mapami wskazującymi na przebieg gazociągu jeszcze przed podpisaniem aktu notarialnego, na podstawie którego nabyli nieruchomość, poza tym w odległości zaledwie 500 od działki powodów była instalacja wskazująca na istnienie gazociągu, w późniejszych latach powstało także oznaczenie przebiegu gazociągu. Powodowie wobec tego wiedzieli o posadowieniu gazociągu na ich nieruchomości. Sąd Rejonowy stwierdził nadto, że pozwany i jego poprzednicy prawni korzystali nieprzerwanie z trwałych urządzeń znajdujących się na nieruchomości powodów w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność. Sąd Rejonowy uwzględnił, że początkowo przedsiębiorstwo władało gazociągiem w ramach sprawowanego zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, co wiązało się z obowiązywaniem zasady jednolitej własności państwowej wynikającej z art. 128 k.c. Powołując się na wypowiedzi orzecznictwa Sąd Rejonowy wskazał, że osoba prawna która przed dniem 1 lutego 1989r. miała status państwowej osoby prawnej może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po tej dacie zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989r., jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania. Sąd Rejonowy wskazał, że do wykazania przeniesienia posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na przedsiębiorcę nie jest przy tym konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu mediów w zakresie działalności przedsiębiorstwa przesyłowego, znajdujące się w gruncie istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane przez uczestnika postępowania. Sąd Rejonowy uznał przy tym, że przedsiębiorstwo państwowe (...), a potem kolejne podmioty, na rzecz których przekazywany był przedmiotowy gazociąg i które kontynuowały jego eksploatację, były posiadaczami służebności w złej wierze. Objęcie w posiadanie nastąpiło bowiem wyłącznie na podstawie decyzji administracyjnych zatwierdzających plan realizacyjny na budowę gazociągu, to jest na realizację inwestycji w postaci budowy gazociągu, ale nie władania nieruchomością celem budowy, a następnie eksploatacji wybudowanych urządzeń przesyłowych. Sąd Rejonowy stwierdził, że w okolicznościach sprawy termin zasiedzenia należy liczyć najpóźniej od 31 grudnia 1981r., kiedy to gazociąg relacji T. – Ł., jako oddany do eksploatacji

widniał w wykazie środków trwałych przedsiębiorstwa (...), wobec czego upłynął najpóźniej z dniem 31 grudnia 2011r. Poprzednik prawny pozwanego – (...) sp. z o.o. nabyła przez zasiedzenie służebność przesyłu najpóźniej od dnia 1 stycznia 2012r. Pomimo zainicjowania postępowania w sprawie I C 83/11 w dniu 14 lutego 2011r. nie doszło do przerwania biegu zasiedzenia, gdyż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, powództwo o zapłatę za korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie przerywa biegu zasiedzenia służebności przesyłu czy służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy stwierdził, że powodowie nie mogą domagać się odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości, z uwagi na fakt, że nabycie przez prawa do korzystania z nieruchomości powodów miało charakter pierwotny. Jeżeli doszło do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu roszczenie uzupełniające właściciela wygasa i nie może być skutecznie dochodzone także za okres sprzed zasiedzenia. O kosztach procesu Sąd Rejonowy rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od opisanego wyroku wywiedli skarżący kwestionując orzeczenie Sądu Rejonowego w części, to jest w zakresie punktu pierwszego, przy czym wyłącznie w części oddalającej powództwo oraz w zakresie punktu drugiego i trzeciego, co do obciążenia powodów kosztami procesu. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 172 § 1 i 2 k.c., art. 176 § 1 k.c. w związku z art. 352 k.c. i art. 192 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie polegające na:

a/ uznaniu, że doszło do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w oparciu tylko i wyłącznie o dowody znajdujące się w sprawie, podczas gdy w rzeczywistości jest to materiał niewystarczający do takiego wnioskowania w niniejszej sprawie, ponieważ ani pozwany, ani jego poprzednicy prawni nie byli posiadaczami samoistnymi i nie wykazywali woli władania rzeczą jak właściciel, o czym świadczą pismo (...) Spółki (...) z 6 października 2009r. dotyczące przebudowy gazociągu oraz pismo z 19 stycznia 2010r. dotyczące uznania roszczenia powodów co do zasady, pismo powodów do (...) z 30 czerwca 2008r., porozumienie z 3 sierpnia 2006r. zawarte między A. Z. (1) i (...), notatka służbowa z 15 czerwca 2004r. dotyczące planowanej przebudowy gazociągu oraz odszkodowania dla powodów z tytułu zmniejszenia wartości działki, podpisana przez pracowników (...) S.A., tym samym zabrakło kompleksowego zbadania przesłanek zasiedzenia;

b/ braku oznaczenia daty rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia i przyjęcie jako prawdopodobnej daty rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia momentu odbioru technicznego gazociągu T. – Ł. z lat 1980 i 1981 oraz wciągnięcia gazociągu do wykazu środków trwałych (...) Zakładów (...) w 1981r., a nie momentu wejścia w posiadanie przez pierwszego posiadacza służebności – przednika prawnego pozwanego, rozumianego jako rozpoczęcie wykonywania przesyłu za pośrednictwem wcześniej wzniesionych urządzeń przesyłowych, która to data nie została wykazana przez pozwanego;

c/ uznaniu, że wystarczające dla stwierdzenia w czasie biegu terminu zasiedzenia ciągu skutecznych następstw w trwałym i nieprzerwanym posiadaniu używanych urządzeń przesyłowych o taki samym zakresie posiadanej i wykonywanej służebności były niekompletne dokumenty złożonego przez pozwanego, w szczególności wybiórcza lista mienia wniesionego aportem (k. 114 – 117);

d/ niewyjaśnieniu charakteru prawnego i faktycznego, dla rozpoznawanej sprawy i kwestii zasiedzenia, roli (...) sp. z o.o., który to podmiot w latach 2006 – 2008 w imieniu gazowni prowadził korespondencję z powodem, w tym zobowiązał się do remontu przedmiotowego gazociągu w latach 2008 – 2009 oraz któremu powód wyraził zgodę na czasowe zajęcie gruntu na działce nr (...) na okres prac remontowych na gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 relacji T. – Ł. za wypłatą odszkodowania, a tym samym doszło do przerwania ciągu następstwa prawnego i faktycznego posiadania, bowiem pozwany nie wykazał na jakiej zasadzie (...) sp. z o.o. wadał urządzeniami przesyłowymi w szczególności czy był dzierżycielem, czy też posiadaczem samoistnym w złej wierze;

e/ braku ustalenia, w kontekście stwierdzonego zasiedzenia, momentu rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia wymagającego wskazania konkretnego momentu wejścia w posiadanie i rozpoczęcia przesyłu na działce powodów przez prawidłowo wykazany dowodowo ciąg następstw prawnych, poprzedników prawnych pozwanego, co wskazuje

na brak podstawy prawnej wykonywania służebności gruntowej przez pozwanego i jego poprzedników prawnych, wiedzy pozwanego o nieuregulowanym stanie prawnym przejawiającej się w podejmowaniu prób dobrowolnego uregulowania kwestii ustanowienia służebności przesyłu oraz nieprzedstawienie przez pozwanego w toku sprawy dokumentu inwentaryzacji ograniczonych praw rzeczowych przysługujących pozwanemu;

2. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 k.p.c. i przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów poprzez:

a/ uznanie, że przebieg gazociągu nie był zmieniany i nie był wyłączany z eksploatacji w oparciu o wyłącznie oświadczenie powoda, który dodatkowo zeznał, że „chyba nie był wyłączany”, a jednocześnie nie sposób oczekiwać od powoda wiedzy w zakresie funkcjonowania gazowi i jej urządzeń przesyłowych;

b/ pominięcie w sprawie ustalenia roli i związku z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) sp. z o.o.

Powołując się na powyższe skarżący wnieśli o zmianę kwestionowanego wyroku przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 4 366 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia 31 grudnia 2015r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu wedle norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie solidarnie od powodów na swą rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Do rozpoznania apelacji wniesionej w niniejszej sprawie znajdowały zastosowanie przepisy kodeksu postępowania w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019r., a to na podstawie art. 9 ust. 4 pkt ustawy z dnia 4 lipca 2019r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019r., poz. 1469).

Przystępując do analizy zarzutów sformułowanych w treści wywiedzionej apelacji, w pierwszym rzędzie należy odnieść się do przypisywanych Sądowi I instancji uchybień procesowych, gdyż kontrola zastosowania norm prawa materialnego może być odnoszona jedynie do niekwestionowanych ustaleń faktycznych.

Podnoszony przez apelujących zarzut dokonania oceny dowodów z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. w okolicznościach niniejszej sprawy jest nieuzasadniony. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że zarzut wadliwej oceny dowodów może być uznany za zasadny tylko wówczas, gdy brak jest logiki w powiązaniu wniosków z zebranymi dowodami bądź, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza zasady logiki albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych, praktycznych związków przyczynowo – skutkowych. Dla podważenia przeprowadzonej przez sąd oceny dowodów nie jest więc wystarczającego przedstawienie alternatywnych wniosków co do kształtu stanu faktycznego w oparciu o własną ocenę dowodów, ale trzeba podważyć prawidłowość dokonanej przez sąd oceny wskazując, że jest ona wadliwa w rozumieniu wyżej przytoczonym. W przeciwnym razie analizowany zarzut sprowadza się do polemiki ze stanowiskiem wyrażonym przez sąd, co jednak nie jest wystarczające do wzruszenia kwestionowanego rozstrzygnięcia. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie (por. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, pod red. T. Erecińskiego, komentarz do art. 233 wraz z przywołanym orzecznictwem, SIP Lex).

Bezpodstawnie skarżący zakwestionowali prawidłowość oceny zeznań powoda, które stały się podstawą ustalenia, iż przebieg spornego gazociągu nie ulegał zmianie i gazociąg nie był wyłączany z eksploatacji. Zebrany materiał dowodowy nie daje żadnych podstaw, by wątpić w wiarygodność zeznań powoda w tym zakresie, zaś powód jednoznacznie wskazał w toku swych zeznań, że gazociąg od początku przebiegał w tym samym miejscu i raczej nie był wyłączany. Dalsze wypowiedzi powoda oraz pozostały materiał dowodowy zebrany w sprawie wskazują, że sporny gazociąg był wykorzystywany do wykonywania przesyłu gazu, skoro przedsiębiorca przesyłowy wskazywał strefę ochronną związaną z przedmiotowym urządzeniem, zaś jak wyraźnie podkreślił powód, po wybudowaniu w

późniejszym okresie gazociągu niskiego ciśnienia w pasie drogowym, nie przeniesiono gazociągu wysokiego ciśnienia. Jednocześnie inne dowody zebrane w sprawie nie dawały podstawy do poczynienia odmiennych ustaleń niż przyjął to Sąd Rejonowy, zaś skarżący na tego rodzaju dowody nie wskazywali. Stanowisko skarżących w powyższym zakresie sprowadza się więc do polemiki z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji, co nie jest wystarczające dla wzruszenia tychże ustaleń.

Drugi ze szczegółowych zarzutów podniesionych przez skarżących w kontekście art. 233 k.p.c. został sformułowany w oderwaniu od treści pisemnych motywów zaskarżonego wyroku. Inaczej niż twierdzą skarżący Sąd Rejonowy poczynił ustalenia odnoszące się do statusu podmiotu o nazwie (...) sp. z o.o. Sąd Rejonowy ustalił, że w 16 kwietnia 2004r. ze struktur (...) S.A. wydzielono operatora sieci przesyłowej – firmę (...) sp. z o.o., która pierwotnie nosiła nazwę (...) sp. z o.o. Następnie Sąd Rejonowy ustalił, że podmiot ten przejął nadzór oraz odpowiedzialność za transport gazu sieciami wysokiego ciśnienia, przy czym nie zmienił statusu spornych urządzeń, co nastąpiło dopiero w dniu 22 stycznia 2008r. w ramach czynności dokonywanych przez (...) S.A. Zarzucane Sądowi Rejonowemu pominięcie powyższych okoliczności w ramach czynionych ustaleń nie miało miejsca, a analizowany zarzut jest bezzasadny.

Zarzuty dotyczące oceny materiału dowodowego sformułowane w apelacji okazały się bezzasadne i nie mogły doprowadzić do wzruszenia wniosków wywiedzionych na tej podstawie przez Sąd Rejonowy, które to wnioski nie nasuwają zastrzeżeń w świetle art. 233 § 1 k.p.c.

Uwzględniając zatem, iż ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji są wynikiem przeprowadzonego prawidłowo postępowania, zostały oparte na trafnej ocenie zgromadzonych dowodów i logicznie wyprowadzonych na tej podstawie wnioskach, Sąd Okręgowy w pełni je podzielił przyjmując za własne.

Bezzasadne są również zarzuty apelujących dotyczące zastosowania norm prawa materialnego do poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Wbrew twierdzeniom skarżących Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny ustalonych okoliczności sprawy w kontekście przesłanek nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia.

Nie można zgodzić się ze skarżącymi, by w oparciu o poczynione ustalenia Sąd I instancji dokonał nieprawidłowej kwalifikacji władztwa wykonywanego przez kolejne podmioty korzystające ze spornego gazociągu w ramach prowadzonej działalności. W tym kontekście skarżący powoływali się na treść korespondencji z (...) sp. z o.o. oraz porozumienie zawarte z (...) sp. z o.o. i notatkę służbową z 15 czerwca 2004r.

W odniesieniu do notatki służbowej z 15 czerwca 2004r. (k. 19, 20) wskazać trzeba, że jej treść nie uzasadnia twierdzeń, iż poprzednik prawny pozwanego nie był posiadaczem samoistnym służebności związanej z przebiegiem gazociągu przez nieruchomości powodów. W pierwszej kolejności zauważyć należy, że nie jest uprawnione wywodzenie z przedmiotowej notatki skutków prawnych i twierdzenie, iż poprzednik prawny złożył w ten sposób oświadczenie woli w rozumieniu prawa cywilnego, stanowiące element umowy. Nie wykazano bowiem w toku postępowania, by osoby, które podpisały przedmiotową notatkę, pracownicy w randze specjalistów technicznych, uprawnione były do reprezentowania (...) S.A. Po wtóre, treść notatki w części nie odpowiada rzeczywistości stanowi rzeczy i pozostaje w sprzeczności z poczynionymi w sprawie ustaleniami, bowiem Sąd Rejonowy jednoznacznie ustalił, iż powodowie zostali poinformowani przez poprzedniego właściciela nieruchomości o posadowieniu gazociągu na terenie ich działki. Ustaleń tych skarżący nie kwestionowali i nie zostały one przez apelujących podważone. Co najistotniejsze, w zasadniczej części notatka dotyczyła kwestii szerokości strefy ochronnej związanej z przebiegiem gazociągu i planowaną przez powodów rozbudową istniejącego budynku, bowiem powodowie zabiegali o zmniejszenie tejże strefy. Zwrócenie się przez powoda do przedsiębiorcy przesyłowego o wyznaczenie określonej strefy ochronnej potwierdza status przedsiębiorcy przesyłowego, jako samoistnego posiadacza służebności przesyłu w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. Przywołana notatka nie stanowi umowy, zaś fakt, iż wspomniano w jej treści o możliwości zawarcia w przyszłości umowy dotyczącej odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości gruntu powodów nie podważa przyjętej oceny. Jak wskazuje się w orzecznictwie uznanie przez posiadacza prawa własności innej osoby nie przerywa biegu zasiedzenia i nie oznacza zmiany charakteru wykonywanego władztwa, chyba że z okoliczności wynika, że rezygnuje on z posiadania

samoistnego. Podobnie okoliczność, iż posiadacz usiłował doprowadzić do zawarcia umowy przenoszącej własność w formie aktu notarialnego nie stanowi uznania prawa właściciela do nieruchomości, które mogłoby przerwać bieg terminu zasiedzenia (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2002r., I CKN 1182/00, Lex nr 75345, w wyroku z dnia 24 października 2002r., I CKN 1006/00, Lex nr 77037 oraz w postanowieniu z dnia 18 września 2003r., I CK 74/02, Lex nr 141416; tak też A. Kidyba w: Kodeks cywilny. Komentarz, SIP Lex). Wobec tego również chęć wynagrodzenia szkody powstałej w związku z przebiegiem przez nieruchomość urządzeń przesyłowych nie może być uznana za wyraz rezygnacji z samoistnego posiadania służebności przesyłu i nie odnosi się do sfery wykonywanego władztwa oraz woli dalszego wykonywania go przez przedsiębiorcę dla siebie w związku z prowadzoną działalnością. Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że powołana notatka urzędowa nie doprowadziła do poczynienia następnie wiążących uzgodnień między stronami i nie doszło w związku z jej sporządzeniem do zmian w zakresie stanu faktycznego na terenie nieruchomości powodów.

Nie można też zgodzić się ze skarżącymi, by istniały wątpliwości co do charakteru władztwa wykonywanego przez pozwanego i jego poprzedników prawnych w zakresie służebności związanej z przebiegiem urządzeń przesyłowych z uwagi na treść porozumienia zawartego przez powoda w dniu 3 sierpnia 2006r. z pracownikiem firmy projektowej działającym w imieniu (...) sp. z o.o. Porozumienie to dotyczyło planowanych w przyszłości prac remontowych gazociągu wysokiego ciśnienia polegających na wymianie odcinka gazociągu (porozumienie – k. 25). Jednakże nie było ono zawarte przez przedsiębiorcę, do którego urządzenia te należały, ale przez podmiot, który został wyodrębniony wyłącznie w celu sprawowania nadzoru nad transportem gazu sieciami wysokiego ciśnienia, co ustalił u podstaw zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy. Choć Sąd Rejonowy wprost tego nie wyartykułował, to jednocześnie słusznie uznał, iż czynności dokonywane przez tenże podmiot nie mają wpływu na ocenę okoliczności niniejszej sprawy w kontekście przesłanek zasiedzenia służebności, bowiem z racji zakresu działalności (...) sp. z o.o. nie można przyjąć, by był on posiadaczem samoistnym urządzeń. Tym nadal pozostawał przedsiębiorca będący właścicielem urządzeń, a to zgodnie z art. 337 k.c. Z tego względu oświadczenia i działania (...) sp. z o.o. nie mogą być podstawą oceny charakteru władztwa wykonywanego przez pozwanego i jego poprzedników prawnych, do których (...) sp. z o.o. nie należał. Z tych względów również pismo z dnia 30 czerwca 2008r. kierowane przez powodów do wskazanego podmiotu, nie może mieć istotnego znaczenia dla oceny okoliczności sprawy w kontekście norm prawa materialnego.

Wbrew stanowisku skarżących, przyjętej przez Sąd Rejonowy kwalifikacji prawnej okoliczności sprawy nie podważa też treść pism kierowanych do powodów przez (...) sp. z o.o. z dnia 6 października 2009r. i 19 stycznia 2010r. (k. 23 i 21). Z pism tych wynika, że wskazana spółka, jako właściciel spornego gazociągu nie zaakceptowała uzgodnień czynionych przez powoda z (...) sp. z o.o. Natomiast zawarta w treści pism propozycja dotycząca uregulowania kwestii przebiegu gazociągu przez nieruchomość powodów, jak wynika z wcześniej przedstawionych rozważań oraz wypowiedzi doktryny i orzecznictwa nie oznacza rezygnacji z posiadania samoistnego służebności przesyłu, ani też nie prowadzi do przerwania biegu zasiedzenia, a wskazuje jedynie na złą wiarę posiadacza. Podobnie w orzecznictwie wskazuje się, że okoliczność, iż przedsiębiorca przesyłowy, korzystający z urządzenia przesyłowego na cudzej nieruchomości, uzgadnia z właścicielem wejście na teren posesji w celu dokonania koniecznych czynności, zapewniających należyte i bezpieczne funkcjonowanie urządzenia, nie wyłącza możliwości nabycia służebności przesyłu w drodze zasiedzenia, w szczególności zaś nie odbiera posiadaniu tej służebności charakteru wskazanego w art. 352 k.c. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 października 2016r., Lex nr 2147273). Wobec powyższego ocena charakteru władztwa związanego z korzystaniem z urządzeń przesyłowych posadowionych na terenie nieruchomości powodów, wykonywanego przez poprzedników prawnych pozwanego, jako posiadania samoistnego służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, a w późniejszym okresie posiadanie służebności przesyłu nie może być kwestionowana w świetle art. 292 k.c. w związku z art. 352 k.c. i art. 305⁴ k.c. Analizowany zarzut apelacji jest więc bezzasadny.

Nie mają też racji skarżący twierdząc, iż Sąd Rejonowy w sposób nieprawidłowy określił początek biegu terminu zasiedzenia w okolicznościach niniejszej sprawy. Skarżący wskazywali, że w tym zakresie koniecznym było ustalenie momentu rozpoczęcia wykonywania przesyłu za pomocą wzniesionych wcześniej spornych urządzeń, która to data nie została w sprawie wykazana. Stanowisko to nie zasługuje na aprobatę, bowiem w orzecznictwie wskazuje

się, że przesłanką zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności gruntowej o tej treści jest posiadanie cudzej nieruchomości w zakresie tego ograniczonego prawa rzeczowego. W tym kontekście sam przepływ energii przez urządzenie to zdarzenie nie mające już bezpośredniego wpływu na objęcie w posiadanie cudzej nieruchomości w zakresie służebności, a objęcie w posiadanie tego rodzaju służebności następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy urządzenia. Z tych względów o początku posiadania nieruchomości przed przedsiębiorcą, który wchodzi na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłu energii można mówić już w chwili, gdy zajmuje on cudzy grunt w celu rozpoczęcia budowy urządzenia (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 sierpnia 2017r., IV CSK 609/16, tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 stycznia 2019r., V Ca 1580/17, Lex nr 2668800 oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 30 listopada 2018r., I ACa 551/18, Lex nr 2669441).

Sąd Rejonowy stwierdził, że objęcie w posiadanie nieruchomości stanowiącej działkę (...) w granicach rozpatrywanej służebności w związku z budową gazociągu nastąpiło najpóźniej z dniem 31 grudnia 1981r., kiedy to przedmiotowy gazociąg został wciągnięty do wykazu środków trwałych poprzednika prawnego pozwanego. Wiązało się to z ukończeniem budowy gazociągu, a zatem również z koniecznością wejścia na teren przedmiotowej nieruchomości. Z tym momentem więc należy łączyć rozpoczęcie biegu zasiedzenia służebności w rozumieniu wyżej przytoczonym. Kwestia rozpoczęcia przesyłu przy wykorzystaniu spornego urządzenia jest więc obojętna dla oceny okoliczności sprawy w kontekście art. 172 k.c. w związku z art. 292 k.c. oraz art. 305⁴ k.c. Skoro tak, czynienie ustaleń w tym zakresie z mocy art. 227 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. było zbędne.

Bezzasadnie kwestionują skarżący ocenę okoliczności sprawy w kontekście art. 176 k.c., podnosząc, że nie został wykazany w sprawie ciąg następstw w posiadaniu spornych urządzeń od inwestora, który je wniósł do podmiotu, który nabył prawo przez zasiedzenie. Zarzut ten sformułowany jako zarzut naruszenia prawa materialnego jest chybiony w świetle ustaleń Sądu Rejonowego obejmujących kolejne zmiany i przekształcenia podmiotów korzystających ze spornych urządzeń, począwszy od przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) Zakłady (...) aż do pozwanego, a to w związku z przeniesieniem całego majątku (...) sp. z o.o. w dniu 1 lipca 2013r. na rzecz pozwanego. Sąd Rejonowy szczegółowo ustalił wszystkich poprzedników prawnych pozwanego, opisał podstawy poszczególnych przesunięć majątkowych i przekształceń związanych ze zmianami w zakresie podmiotu wykorzystującego sporne urządzenia w swej działalności i dokładnie przytoczył podstawy przyjętych ustaleń. Skarżący nie wskazali, jakie konkretnie braki zachodziły w podstawie tychże ustaleń, które uniemożliwiłyby przyjęcie ustalonego przez Sąd Rejonowy ciągu następstw w zakresie korzystania ze spornych urządzeń i w związku z tym posiadania samoistnego służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Mając na uwadze, że analizowany zarzut nawiązuje w swych podstawach do zarzutu odnoszącego się do art. 233 § 1 k.p.c. raz jeszcze wskazać trzeba, że polemika z oceną materiału dowodowego dokonaną przez Sąd Rejonowy nie jest wystarczająca do wzruszenia podstaw faktycznych zaskarżonego orzeczenia, a do tego sprowadza się komentowany zarzut.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem, iż do akt załączono wybiórczą listę mienia wniesionego aportem przez (...) S.A. do innej spółki. Przeciwnie w aktach sprawy znajdują pełne uwierzytelnione odpisy aktów notarialnych obejmujących wskazane czynności, to jest akt notarialny z dnia 31 grudnia 2002r., na podstawie którego (...) dokonała przeniesienia na rzecz (...) sp. z o.o. w W. zorganizowanej części przedsiębiorstwa, na którą składały się wyszczególnione w akcie notarialnym oddziały spółki, w tym Oddział (...) w W. oraz Oddział Gazowniczy w Ł.. W aktach znajduje się także odpis aktu notarialnego z dnia 22 stycznia 2008r. obejmujący przeniesienie tytułem wkładu niepieniężnego elementów sieci przesyłowej opisanych szczegółowo na liście ujętej w tymże akcie, a w całości załączonej do akt sprawy (k. 199 – 219). Zarzuty skarżących w tym względzie są więc nieuzasadnione, zaś rozważania Sądu Rejonowego dotyczące ciągu następstw w korzystaniu ze spornych urządzeń w zakresie działalności przesyłowej kolejnych podmiotów, szczegółowo opisanych w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku nie wymagają uzupełnienia i należy je w pełni podzielić, wobec czego zbędne jest ich ponowne przytaczanie w tym miejscu.

Zaznaczyć trzeba, że dla wykazania przeniesienia posiadania służebności, a następnie ograniczonego prawa rzeczowego nabytego w drodze zasiedzenia na rzecz pozwanego nie było konieczne przedstawienie przez pozwanego inwentaryzacji ograniczonych praw rzeczowych przysługujących pozwanemu, jak chcieli skarżący. Jak słusznie

wskazał w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia Sąd Rejonowy do wykazania przeniesienia posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia przez poprzedników konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, ale potrzebne jest wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu w zakresie działalności przedsiębiorstwa przesyłowego, znajdujące się na terenie nieruchomości powodów istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane przez pozwanego, co w sprawie nie było kwestionowane (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 7 listopada 2017r., V ACa 179/17, Lex nr 2412795).

Z kolei, gdy chodzi o przeniesienie nabytego prawa, względy związane z charakterem tego rodzaju służebności oraz ich funkcjonalnym powiązaniem z działalnością przesyłową oznaczają, że dla przeniesienia służebności wystarczające jest wykazanie przez nabywcę przymiotu przedsiębiorstwa przesyłowego i przejęcia całego lub zorganizowanej części dotychczasowego przedsiębiorstwa, przy czym czynności takie nie muszą indywidualnie oznaczać przenoszonych służebności, względem których przedsiębiorstwo jest podmiotem władającym (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 stycznia 2014r., IV CSK 252/13, OSNC 2014/11/117). Jak podkreśla się w orzecznictwie, zakres tego następstwa oznacza, że przejście służebności przesyłu, jako ograniczonego prawa rzeczowego następuje bez względu na wiedzę dotychczasowego uprawnionego o jej istnieniu i brak jest podstawy do wywodzenia skutków z nieujawnienia tego składnika majątkowego w bilansach, wykazach majątku czy innych dokumentach dotyczących przedsiębiorcy nabywającego w ten sposób przedmiotowe ograniczone prawo rzeczowe (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 sierpnia 2014r., II CSK 610/13, Lex nr 1537291, tak też w postanowieniu z dnia 11 października 2012r., III CSK 316/11, Lex nr 1232468 oraz w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 stycznia 2014r., IV CSK 252/13, OSNC 2014/11/117). Podkreślić w tym miejscu trzeba, że umowa przenosząca ograniczone prawo rzeczowe, co do zasady ma charakter konsensualny, natomiast jeżeli ograniczone prawo rzeczowe zostało ujawnione w księdze wieczystej, do przeniesienia tego prawa niezbędny jest wpis w księdze wieczystej o charakterze konstytutywnym (art. 245¹ k.c.), co nie odnosi się do okoliczności niniejszej sprawy (tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 października 2013r., I ACa 405/13, Lex nr 1394228). W tym stanie rzeczy analizowany zarzut jest chybiony i nie podstaw do kwestionowania zaskarżonego orzeczenia w kontekście stosowania art. 176 k.c.

Dodatkowo wskazać trzeba, że zawarte w uzasadnieniu apelacji wywody dotyczące znaczenia decyzji administracyjnej, na którą powoływał się pozwany nie podważają prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy nie przychylił się do stanowiska pozwanego, jakoby w okolicznościach niniejszej sprawy doszło do objęcia w posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w dobrej wierze. Przeciwnie, Sąd I instancji słusznie wywiódł, że przedsiębiorstwo państwowe (...), a potem kolejne podmioty, na rzecz których przekazywany był przedmiotowy gazociąg i które kontynuowały jego eksploatację były posiadaczami służebności w złej wierze. Zasadnie podkreślono w tym kontekście w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia, że objęcie w posiadanie nastąpiło wyłącznie na podstawie decyzji administracyjnych zatwierdzających plan realizacyjny na budowę gazociągu T. - Ł., co nie dawało uprawnień w zakresie władania nieruchomością stanowiącą obecnie działkę (...). Sąd Rejonowy przyjął więc w sprawie trzydziestoletni termin zasiedzenia przewidziany w art. 172 § 2 k.c. i w konsekwencji prawidłowo uznał, że po upływie tego terminu poprzednik prawny pozwanego nabył przez zasiedzenie służebność przesyłu związaną z posadowieniem gazociągu na terenie nieruchomości powodów. W związku z tym rozważania dotyczące decyzji administracyjnej oraz braku uzasadnienia dla przyjęcia dobrej wiary posiadacza w okolicznościach niniejszej sprawy nie odnoszą się do podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W ramach zarzutu naruszenia prawa materialnego skarżący wskazali też na art. 192 k.c., jednakże nie dotyczył on okoliczności sprawy i nie znajdował w sprawie zastosowania. Należy więc przyjąć, że w zamiarze apelujących było powołanie regulacji odnoszących się do nabycia przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu i wobec chodziło o art. 292 k.c. Jak wyżej wskazano, w niniejszej sprawie nie doszło do uchybień w stosowaniu wymienionego przepisu.

Podsumowując przedstawione rozważania stwierdzić trzeba, że zarzucone przez skarżących naruszenia prawa materialnego w sprawie nie wystąpiły, zaś Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny okoliczności sprawy w kontekście

norm prawa materialnego, w tym w szczególności art. 292 k.c. w związku z art. 352 k.c. oraz 172 § 1 i 2 k.c., art. 176 § 1 i art. 305⁴ k.c.. Analiza okoliczności sprawy w kontekście norm prawa materialnego dokonana przez Sąd Rejonowy u podstaw zaskarżonego orzeczenia nie wymaga uzupełnienia i doprowadziła do dokonania prawidłowej kwalifikacji prawnej poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. W konsekwencji, jak trafnie uznał Sąd Rejonowy nie było podstaw do uwzględnienia roszczenia powodów wywodzonego z art. 224 § 2 k.c. w związku z art. 225 k.c.

Zaznaczyć przy tym trzeba, że z uwagi na zakres zaskarżenia wskazany w apelacji oraz regulację art. 384 k.p.c. nie jest możliwe dokonanie korekty wyroku Sądu Rejonowego w części, w jakiej tenże sąd wykroczył poza kompetencje wynikające z art. 412 § 2 k.p.c. W świetle powołanego przepisu nie było podstaw do uchylenia prawomocnego wyroku w sprawie objętej wznowieniem, w następstwie rozpoznania skargi. Skoro w wyniku ponownego rozpoznania sprawy wyrok ten nie wymagał zmiany i nie było też podstaw do odrzucenia pozwu bądź umorzenia postępowania, skarga winna być oddalona. Jednakże z przyczyn wcześniej wskazanych okoliczność ta nie mogła być objęta rozstrzygnięciem wydanym w wyniku rozpoznania apelacji.

W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności zarzutów apelacji oraz braku okoliczności, które winny być uwzględnione w toku postępowania drugoinstancyjnego z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.. Kwota przyznana z tego tytułu na rzecz pozwanego obejmuje koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym ustalone na podstawie § 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800). Na zasadzie art. 105 § 1 k.p.c. skarżący zostali obciążeni wskazaną kwotą w częściach równych.